

Превенција криминала

Доц. др Зоран БУРЂЕВИЋ

Криминалистичко-полицијска академија, Београд

Приказ уџбеника

Превенција криминала

аутора доц. др Славише Вуковића

Београд: Криминалистичко-полицијска академија, 2010.

У издању Криминалистичко-полицијске академије из Београда, крајем 2010. године објављено је прво издање уџбеника *Превенција криминала*, аутора доц. др Славише Вуковића. Уџбеник је обима 249 страна и обухвата седам поглавља са пописом коришћене литературе. Реч је о уџбенику који на оригиналан начин систематизује теме из области превенције криминала и који их читаоцима предочава једноставно, конкретно и веома илустративно, што је за сваку похвалу.

У првом поглављу аутор се бави општим разматрањима превенције криминала, најпре њеним појмовним одређењем и у литератури најзаступљенијим класификацијама. Затим следи одређење предмета, циља и метода превенције криминала као наставно-научне дисциплине, уз објашњење њених основних принципа – законитости, легитимитета, проактивног поступања, хуманости, јавности, координације и сарадње. На крају поглавља дат је осврт на однос превенције криминала и политике супротстављања криминалу.

Друго поглавље показује да превенција криминала није нормативно-правно неуређено подручје. Напротив, аутор наводи бројне конвенције, резолуције и друге документе Уједињених нација, Савета Европе и Европске уније који су значајни за превенцију криминала. Из тих докумената се види одговорност државе и могућности нормативно-правног уређивања области превенције. Након приказа система друштвене самозаштите у Србији за време СФР Југославије, његових добрих и лоших страна, дат је осврт на законе и стратегије усвојене последњих година у Републици Србији, који су од значаја за ефикасно функционисање система превенције криминала. Предуслови њене успешности предмет су анализе у трећем поглављу, у оквиру којег аутор обрађује актуелне теме, као што су партнерство у превенцији, систематско прикупљање података о криминалу, анализа криминала, могућности прогнозе развоја криминала, питања стратешког усмеравања, програмирања и планирања превенције криминала, као и неизоставно питање евалуације превентивних активности.

Четврто поглавље посвећено је функционисању система превенције криминала. Аутор је излагање најпре систематизовао кроз приказ зна-

чаја и могућности механизма неформалне социјалне контроле, односно улоге породице, суседства и средстава јавног информисања у превенцији криминала. Потом следи излагање о механизмима формалне социјалне контроле, у оквиру којег се посебно обрађују могућности превентивног деловања субјеката изван система кривичног правосуђа, и то субјеката из васпитно-образовног система, система социјалне заштите, система здравствене заштите, као и инспекцијских органа. Допринос система кривичног правосуђа је посебан предмет анализе, где се најпре указује на актуелне критике ефеката краткотрајних казни затвора, а потом на алтернативне мере и санкције. На крају поглавља обрађене су методе ситуационе превенције криминала, посебно улога физичко-техничке заштите лица и имовине, контроле ватреног оружја и дизајна средине у превенцији криминала, уз приказ критика и могућности ситуационе превенције.

Пето поглавље се односи на место и улогу полиције у превенцији криминала, мада аутор и у другим деловима уџбеника користи сваку прилику да повеже обрађивану тему са улогом полиције у њој. На почетку поглавља аутор указује на чињеницу да су бројни послови из надлежности полиције у функцији превенције криминала, иако се спречавање кривичних дела у *Закону о министарствима* издваја као посебан посао Министарства унутрашњих послова. Садржај криминалистичко-превентивне делатности представљен је кроз три облика криминалистичке контроле: 1) делатност полиције на безбедносном сектору, посебно кроз позорничку и патролну делатност; 2) појачани надзор и локалну контролу над потенцијалним учиниоцима кривичних дела, и 3) заштиту потенцијалних жртава кривичних дела. Аутор потом обрађује кључне методе полиције у оквиру криминалистичко-превентивне делатности, и то кроз прикупљање обавештења, упозоравање и наређивање, превентивни преглед и привремено одузимање предмета и превентивно ограничавање слободе кретања. Аутор нарочито указује на значај делатности односа са јавношћу за превенцију криминала и савремене стратегије које полиција користи у превенцији криминала, као што су полицијска делатност у локалној заједници, проблемски оријентисан рад полиције и стратегија нулте толеранције. Сасвим оправдано, у раду није изостављен ни приказ значаја репресивне делатности полиције за превенцију криминала, као и међународне полицијске сарадње у овој области.

Шесто поглавље је посвећено приказу актуелних проблема у систему превенције криминала и могућностима њиховог решавања. Међу проблемима који отежавају функционисање система превенције криминала издвојени су проблеми у области нормативно-правног уређења система превенције, његове организације, управљања и руковођења, образовања и обуке, мерења успешности и финансирања превенције

криминала. У последњем, седмом поглављу, дат је приказ система превенције криминала у појединим европским и англосаксонским државама.

Разноврсност и актуелност тема које аутор обрађује у овом уџбенику указују на његову велику вредност, чему посебан допринос даје настојање аутора да општа теоријска знања стави у функцију ефикасне конкретне практичне примене. Он представља својеврсни приказ најважнијих научних достигнућа и светских стандарда из области превенције. Управо ова чињеница, уз оригиналан и савремен приступ аутора, уџбеник *Превенција криминала* сврстава у ред ретких и незаобилазних радова за свакога ко жели да се на ефикасан начин бави превенцијом. Зато је његова вредност посебно велика, не само за студенте Криминалистичко-полицијске академије којима је намењен, већ и за наставнике и сараднике из сродних наставно-научних установа, припаднике полиције и других професија који се баве, или имају намеру да се баве, превенцијом криминала.